

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistallenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Kauranen, P., Utriainen, K., Silvennoinen, K. & Viheroksa, R. (2023) Kohennusta silvotun naisen elämänlaatuun sukuelinten avaus- ja korjausleikkauksista? Kätilölehti, 2023:1, s. 8-9.

Kohennusta silvotun naisen elämänlaatuun sukuelinten avaus- ja korjausleikkauksista?

Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisella on laajoja terveyshaittoja naisen hyvinvointiin. Suomessa jokaisella silpomisen läpikäyneellä naisella on halutessaan oikeus päästä avaus- ja/tai korjausleikkaukseen.

Maailmassa on arvioitu olevan yli 200 miljoonaa silvottua naista. Silpomisella tarkoitetaan ulkosynnyttimien osittaista tai täydellistä poistoa tai vahingoittamista ilman lääketieteellistä syytä. Tyttöjen ja naisten silpominen on vanha kulttuurillinen perinne, joka loukkaa useita kansainvälisiä ihmisoikeuksia.

Silpomistyyppit jaetaan neljään eri luokkaan, joista lievin muoto on klitoriksen raapaisu tai pisto. Äärimmäisessä muodossa poistetaan pienet ja isot häpyhuulet sekä klitoris, minkä jälkeen alue ommellaan kiinni niin, että jäljelle jää pieni aukko kuukautisveren ja virtsan poistumista varten.

Sukuelinten silpominen voi aiheuttaa naiselle erilaisia terveyshaittoja, kuten kuukautiskipuja, virtsaamisongelmia, tulehduksia ja yhdyntäkipua. Silpomisesta aiheutuvat terveyshaitat ovat kuitenkin yksilöllisiä ja pitkälti riippuvaisia silpomisen laajuudesta sekä ympäristöstä, jossa silpominen on tehty. Fyysisten terveyshaittojen lisäksi voi ilmetä psyykkisiä ja sosiaalisia haittoja kuten pelkoja, stressiä ja yhteisöllisiä konflikteja.

Silpomisen yhteydessä menetetyllä itsemääräämisoikeudella ja kehorauhalla on usein pitkävaikutteisia seurauksia naisen hyvinvointiin ja seksuaaliterveyteen. Avaus- ja korjausleikkaukset ovat toimenpiteitä, jotka voidaan tehdä silvo-

Artikkeli pohjautuu Tampereen ammattikorkeakoulussa kuvaillevana kirjallisuuskatsauksena toteutettuun opinnäytetyöhön (AMK), jossa kuvataan avaus- ja korjausleikkauksen seurauksia naisen hyvinvointiin.

Opinnäytetyö Avaus- ja korjausleikkauksen seuraukset ympärileikatun naisen hyvinvointiin luettavissa kokonaisuudessaan osoitteessa www.theseus.fi/handle/10024/750371

tulle naiselle sukuelinten synnynnäisen anatomian palauttamiseksi. Avaus- ja korjausleikkauksilla on saavutettu hyviä tuloksia seksuaaliseen toimintakykyyn, erityisesti yhdyntäkipujen ja orgasmikyvykkyyden osalta.

Avausleikkaus – nopea toimenpide, vähäiset riskit

Avausleikkaus on nopea ja yksinkertainen toimenpide, jossa avataan häpyhuulia yhdistävä arpikudos. Se voi helpottaa muun muassa virtsaamiseen, kuukautisvuotoon ja yhdyntöihin liittyviä vaivoja. Avausleikkaus voidaan tehdä polikliinisesti paikallispuudutuksessa, ja se suositellaan tehtäväksi nuorille ennen seksielämän aloittamista tai ennen ensimmäistä raskautta. Leikkaus on mahdollista tehdä myös raskauden aikana tai synnytyksen yhteydessä, mikäli se nähdään tarpeelliseksi.

Avausleikkauksen jälkeen toipuminen on usein nopeaa. Leikkauksen jälkeen virtsaaminen ja kuukautisveren poistuminen emättimestä helpottuu, ja yhdynnät voivat onnistua kivuttomasti jo kuuden viikon jälkeen leikkauksesta.

Korjausleikkauksella pyritään "normaaliksi"

Korjausleikkaus on avausleikkausta vaativampi toimenpide, jonka tarkoi-

**Silpomisen
yhteydessä menetetyllä
itsemääräämis-
oikeudella ja keho-
rauhalla on usein
pitkävaikutteisia
seurauksia naisen
hyvinvointiin ja
seksuaaliterveyteen.**

tuksena on pyrkiä korjaamaan silvotun naisen sukuelimet anatomisesti ympärileikkausta edeltäneeseen muotoon. Korjausleikkauksella pyritään helpottamaan silpomisen aiheuttamia vaivoja, lisäämään seksuaalista hyvinvointia ja tukemaan sukupuoli-identiteettiä ja itseluottamusta. Toistaiseksi Suomessa korjausleikkauksia tehdään ainoastaan Töölön sairaalassa Helsingissä, Plastiikkakirurgian klinikalla.

Korjausleikkauksen jälkeinen toipuminen kestää keskimäärin 2–4 viikkoa, jolloin leikkausalueella saattaa esiintyä kipua ja arkuutta. Leikkauksen jälkeen kivut pysyvät pääsääntöisesti hyvin hallinnassa leikkaushaavan paranemiseen asti. Korjausleikkauksen jälkeisiä hetkellisiä terveyshaittoja voivat olla kipu, haavan hidas paraneminen ja haavan erittäminen.

Naisten kokemuksia avausleikkauksista

Jo avausleikkauksella voidaan saavuttaa tunne kontrollin saamisesta takaisin omaan kehoon ja seksuaalisuuteen. Avausleikkaus myös tukee naisen voimaantumisen kokemuksia. Voimaantumiset naiset kokevat itsensä itsevarmaksi ja arvokkaaksi, minkä tulisi olla jokaisen naisen oikeus silpomisesta huolimatta.

Avausleikkaus helpottaa yhdyntäkipuja tai jopa lopettaa ne kokonaan. Yhdyntäkipujen loppumisella on suora yhteys myös yhdynnöistä nauttimiseen. Se mahdollistaa luontevan seksuaalisen kanssakäymisen, joka edesauttaa rentoutumista omassa kehossa ja vähentää ahdistusta yhdyntöjä kohtaan. Lisäksi onnistuneet yhdynnät tuovat mukanaan usein myös kokonaisvaltaisen parannuksen parisuhteeseen ja seksielämään. Rentoutuminen ja yhdyntöjen kivuttomuus edesauttavat entisestään orgasmin saavuttamista niin yhdyntöjen aikana kuin itsetyydytyksessäkin.

Fyysiseen ja seksuaaliseen toimintakykyyn vaikuttavat leikkaustulokset koetaan pääsääntöisesti positiivisina avausleikkauksen jälkeen, mutta leikkaukokemukseen vaikuttavat myös vahvasti avioliittotekijät ja parisuhteen

vakaus. Kumppanin tyytyväisyys avausleikkauksen jälkeisiin yhdyntöihin vaikuttaa myös silvotun naisen omaa kokemukseen avausleikkauksesta.

Silpomista harjoittavissa kulttuureissa avausleikkauksella on edelleen suuri häpeäleima, joka voi vaikuttaa avausleikkaukseen hakeutumiseen tai sen salailuun toimenpiteen jälkeen. Erityisesti aviottomat avausleikkauksessa käyneet naiset voivat kohdata vaikeuksia oman yhteisön ja siihen kuuluvuuden kanssa, esimerkiksi hankaluuksia avioitumisen suhteen.

Niin kumppanin tyytyväisyyteen kuin häpeään liittyviin asioihin on tärkeää paneutua jo avausleikkauksen suunnitteluvaiheessa ja ottaa nämä asiat keskusteluun asiakkaana olevan naisen kanssa.

Naisten kokemuksia korjausleikkauksista

Syitä korjausleikkaukseen hakeutumiselle ovat mm. halu tuntea itsensä ”normaaliksi” naiseksi ja saada kyky rentoutua intiimeissä kanssakäymisissä. Korjausleikkaukselta toivotaan usein paremman fyysisen toimintakyvyn lisäksi minäkuvan eheytymistä, joka sallisi naisen hyväksyä itsensä omana itsenään ja omassa kehossaan. Korjausleikkauksen läpikäyneet kokevat pääsääntöisesti kehonkuvansa parantuneen, ja he kuvailevat olevansa tyytyväisempiä, onnellisempia sekä täydellisempiä naisia.

Korjausleikkauksesta paraneminen ja sen tuomat seuraukset ovat hyvin yksilöllisiä. On hyvä muistaa, ettei korjausleikkaus tuo takaisin mitään menetettyä eikä seksuaalisen nautinnon lisääntymistä voida varmasti luvata. Yleisimmin klitoriksen tuntoherkkyyden koetaan lisääntyvän ja sen myötä myös seksuaalinen toimintakyky paranee. On myös mahdollista, että klitoris voidaan kokea korjausleikkauksen jälkeen yliherkäksi tai jopa tuntoherkkyyden heikentyneen.

Suhtautuminen omiin sukuelimiin toivotun korjausleikkauksen jälkeen voi olla myös ristiriitaista. Tähän vaikuttaa korjausleikkauksen lopputulos suhteessa naisen mielikuvaan siitä, miltä su-

kuelimet tulisivat näyttämään korjausleikkauksen jälkeen. Suurin osa naisista suhtautuu sukuelimiinsä myönteisemmin, mutta pettymys ulkoisten sukuelinten ulkonäköön on myös mahdollinen. Negatiivisia tunteita herättävät muutokset korjausleikkauksen jälkeen vaikuttavat alentavasti naisten itsetuntoon fyysisistä hyödyistä huolimatta. Siksi keskustelu ja riittävä tiedonanto korjausleikkauksen jälkeisistä muutoksista on tärkeää jo leikkauksen suunnitteluvaiheessa.

Tietoisuus on velvollisuus

Avaus- ja korjausleikkauksiin kohdistuu vielä valitettavan paljon epätietoisuutta ja ennakoasenteita. Osa asenteista juontaa kulttuurisista tekijöistä, mutta myös yleisestä tietämättömyydestä silpomiseen kytkeytyvistä terveyshaitoista. Suomalaisessa terveydenhuollossa tunnetaan vielä melko huonosti avaus- ja korjausleikkausten mahdollisuus silvottujen naisen seksuaali- ja lisääntymisterveyden sekä yleisen hyvinvoinnin edistämiseksi.

Kättilö on seksuaali- ja lisääntymisterveyden asiantuntija. Silvotun naisen hoitotyö on osa kättilön osaamista, sillä sukuelinten silpominen vaikuttaa vahvasti naisen seksuaaliterveyteen ja yleiseen hyvinvointiin. Avaus- ja korjausleikkauksilla voi olla suuri merkitys silvotun naisen kokonaisvaltaisen terveyden edistämiseksi ja ylläpitämiseksi, jonka vuoksi jokaisella kättilöllä tulee olla tarpeeksi tietoa sekä osaamista niin silpomiseen liittyvistä terveysongelmista kuin avaus- ja korjausleikkauksien mahdollisuuksista naisen hyvinvoinnin lisäämiseksi. ●

PINJA KAURANEN, KATARIINA UTRIAINEN ja KLAUDIA SILVENNOINEN

ovat valmistuneet kättilöiksi Tampereen ammattikorkeakoulusta 11/2022.

RAAKEL VIHHEROKSA on kättilö, TtM ja kättilötöiden lehtori Tampereen ammattikorkeakoulussa.